

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/wystawy/13649,Kosciol-na-ziemi-lodzkiej-wobec-dwoch-totalitaryzmow.html>
17.05.2024, 22:47

Kościół na ziemi łódzkiej wobec dwóch totalitaryzmów

Wystawa została przygotowana przez łódzki Oddział Instytutu Pamięci Narodowej. Po raz pierwszy została otwarta 26 czerwca 2007 r. w Łódzkim Domu Kultury. W 2007 r. prezentowano ją też w parafii Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Łowiczu oraz w łódzkiej Archikatedrze, a na początku 2008 r. - w parafii Najświętszego Serca Jezusowego w Łodzi.

Jest to wystawa wewnętrzna, składająca się z 33 wolno stojących paneli w systemie parawanowym (210 x 100 cm) oraz z 5 makrofotografii.

Ekspozycja przedstawia historię zmagania łódzkiego Kościoła, najpierw z hitlerowskimi oprawcami, a następnie z komunistyczną dyktaturą. Takie naświetlenie tematu pozwala lepiej oddać realia, w jakich przyszło żyć i działać ludziom Kościoła w latach 1939-1989.

Wystawa składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza - to okres okupacji niemieckiej, od początku której łódzki Kościół starał się wspierać mieszkańców miasta. Gdy rozpoczął się okres represji i prześladowań, nie uniknęli go także duchowni. Bilans okupacji niemieckiej był dla kościoła katolickiego tragiczny - z ok. 350 duchownych podlegających łódzkiemu ordynariuszowi - biskupowi Jasińskiemu, wojny nie przeżyło aż 155. Większość z nich zostało zamordowanych w obozach koncentracyjnych, straconych w więzieniach

lub publicznych egzekucjach. Zakończenie wojny nie przyniosło polskiemu i łódzkiemu Kościołowi tak potrzebnego oddechu i spokoju. Zamiast niego hierarchię i wiernych czekał okres kolejnej konfrontacji, trwającej znacznie dłużej niż hitlerowska okupacja. Dla komunistycznych władz Kościół był naturalnym przeciwnikiem w walce o wprowadzenie nowej ideologii. Był także jedyną siłą zdolną przeciwstawić się komunistycznemu reżimowi. Stąd walka z nim trwała na wielu płaszczyznach - zaprezentowano je na wystawie. Przedstawiono kolejne elementy i platformy konfliktu z uwzględnieniem łódzkich realiów. Pierwszą chronologicznie i bardzo drastyczną formą represji były liczne procesy polityczne, które nie ominęły także ziemi łódzkiej i pracujących tutaj księży. Przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Łodzi toczył się szereg tego typu procesów, w których księża oskarżano m.in. o współpracę z antykomunistycznym podziemiem. Bardzo często represjonowano duszpasterzy akademickich, którzy mieli zbyt silny wpływ na młode pokolenie. Represje w stosunku do nich, a także historia studenckich duszpasterstw, są osobnym tematem ekspozycji. W wyczerpujący sposób przedstawiono także tych, którzy za wspomniane represje byli odpowiedzialni - czyli funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa z pionów odpowiedzialnych za walkę z Kościołem. Ukazano nie tylko ludzi, ale i metody, jakimi się posługiwali. Na wystawie prezentowane są także najistotniejsze z religijnego punktu widzenia wydarzenia i postawa władz w odniesieniu do nich - np. obchody milenijne oraz wizyta Ojca Świętego Jana Pawła II w Łodzi 13 czerwca 1987 r.

Autorami wystawy są pracownicy

Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej IPN w Łodzi: Paweł Kowalski, Grzegorz Nawrot, Artur Ossowski, Milena Przybysz oraz dr Tomasz Toborek, przy jej tworzeniu współpracowali również Leszek Próchniak (OBEP IPN w Łodzi) oraz ks. dr Mieczysław Różański (Archiwum Archidiecezjalne w Łodzi). Projekt graficzny opracowała Milena Romanowska. Skorzystano z materiałów archiwalnych ze zbiorów m.in. AAN, Archiwum Archidiecezji Łódzkiej, APŁ, Archiwum parafii św. Maksymiliana Marii Kolbego, Archiwum WFDiF w Warszawie, IPN, PAP.

Wystawie towarzyszy katalog.

